

Descripció de la varietat

El pèsol blau nano o curt és una varietat tradicional pitüsa de gra color verd amarronat i de mata de mitja canya. Si s'emparrala, la planta assoleix un metre d'alçada; si no, forma una mata densa de vora 60 cm. El fullatge és verd fosc amb 10-14 nusos fins a la primera flor. Desenvolupa una o dues flors per pis, de color lila i porpra vermellós. Cada flor dona lloc a una beina de 15 cm de llarg, de punta truncada, que conté entre 7-9 grans. Els grans secs són cilíndrics, un poc arrugats, de grandària mitjana i de color verd amarronat, que vira a marró vermellós amb el temps. Volen humitat, però no els agrada la calor. Se sembra a partir de novembre fins a Nadal, per començar a collir pèsols a l'abril. Es pot cultivar en secà o en regadiu. El marc de plantació és de 30-40 cm i és preferible emparralar-la.

Aquesta varietat, com el blanc nano, és un pèsol de desgranar, i s'aprofita tant en fresc com en sec. S'utilitza per fer guisats com el tradicional conill amb pèsols. Actualment el seu cultiu es relictual, només el conserven algunes poques famílies als seus horts particulars.

Origen de la varietat

Eivissa i Formentera

Usos i coneixements

Consum humà

El pèsol blau nano es destinava a consum humà, tant en fresc com en sec. D'aquesta varietat es pot menjar també la pellofa, tot i que no és tan tendra i fina com la del pèsol blanc nano. Una volta trets els grans de la bajoca, es treu la capa fina que envolta l'interior de la pellofa (el pergami), per tal d'aprofitar-la. S'utilitzava tradicionalment per fer truita de pèsols o elaborar guisats i estofats, com el conill amb pèsols.

Els pèsols se sembraven en lluna nova, a partir de Tots Sants fins a Nadal. Se solia sembrar en terres de secà pobres i lliures d'adventícies. Preferiblement en llocs frescos, però no excessivament freds. Se sembrava en clots o munts de 4 a 6 llavors, a la distància del llarg d'un peu, a mesura que es caminava pel rec preparat. Les sèmbrs es feien escalonades fins a Nadal per cobrir tota la temporada amb producte fresc. No se solia ni regar ni adobar, tot i que de vegades s'utilitzava terrassa (superfosfat de calç) que es mesclava amb la llavor. Les proporcions eren dues parts de llavor per tres de superfosfat, o tres parts de llavor per cinc d'adob animal.

Les lleguminoses tenien un paper important en la preparació de terres noves, ja que quan es guanyava espai al bosc i es rompien (llaurar per primera vegada una terra per posar-la en conreu) terres noves, la primera sembra sempre era de pèsols. També complien un paper essencial en les rotacions de cultius, en nitrogenar la terra abans de cultius com el blat i l'ordi.

Observacions

Segons l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera, les varietats de llavor llisa són més rústiques i resistents al fred i a la humitat, i les de llavor rugosa suporten millor la calor. Esmenta algunes varietats conreades tradicionalment a les Pitiüses, com ara el pèsol pagès, el pèsol blanc i el dià.

Caràcters morfològics de la varietat

Planta	
Coloració antociànica a qualsevol dels seus òrgans	Present
Tija	
Fasciació	Absent
Llargària (cm)	98 ± 8 cm
Nombre de nusos fins al primer nus fèrtil, amb inclusió d'aquest	12 ± 2
Fulles	
Fullatge: color	Verd
Fullatge: intensitat del color verd	Obscura
Fulla: folíols	Present
Folíol: indentació	Mitjana
Estípula: llargària (cm)	8,7 ± 0,6 cm
Estípula: amplada (cm)	5,6 ± 0,6 cm
Estípula: llargària des de l'aixella fins a la punta (cm)	6,1 ± 0,5 cm

Estípula: motejat	Present
Estípula: densitat del motejat	Densa
Peciòl: llargària des de l'aixella fins el primer foliòl/circell	5,7 ± 0,6

Flor (observar al segon nus floral)

Època de floració	Mitjana
Nombre màxim de flors per nus	Dues
Color de l'ala	Porpra vermellós
Forma de la base de l'estendard	Recte
Ondulació de l'estendard	Absent o molt dèbil
Forma de l'àpex del sèpal superior	Arrodonit
Peduncle: llargària de l'esperó	70 % sense esperó. Llargària entre 0 i 0,7
Peduncle: llargària des de la tija fins a la primera beina	4,9 ± 0,6 cm
Peduncle: llargària entre la primera i la segona beina	1,9 ± 0,4
Peduncle: nombre de bràctees	Nul o baix

Beina (observar el segon nus fèrtil)

Amplada	1,4 ± 0,1 cm
Pergamí	Complet
Forma de la part distal	Roma
Curvatura	Dèbil
Color	Verd
Intensitat del color verd	Mitjana
Nombre d'òvuls	8 ± 1

Llavors

Color	Marró vermellós
Forma	Cilíndrica
Color del cotilèdon	Groc
Taques violetes o roses al tegument	Dèbil
Color del fil	Del mateix color que el tegument
Pes de 1000 llavors	207,3 ± 6,3 g